

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2683/2020
18.11.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца „Лидекс“ ДОО из Владичиног Хана, чији је пуномоћник Љиљана Живковић, адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Бончић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4478/2019 од 18.02.2020. године, у седници одржаној 18.11.2020. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 4478/2019 од 18.02.2020. године и пресуда Вишег суда у Нишу П 2826/2018 од 18.06.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4478/2019 од 18.02.2020. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је пресуда Вишег суда у Нишу П бр.2826/2018 од 18.06.2009. године, а одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка. Том првостепеном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да му исплати износ од 6.900.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.03.2010. године до коначне исплате, као и захтев да му накнади трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 496.150,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца дозвољена на основу члана 403. став 3. ЗПП и да је основана због погрешно примењеног материјалног права, услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено. Поред тога, основано се у ревизији указује да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП јер је другачије утврдио релевантно чињенично стање од

оног у првостепеној пресуди, а без отварања главне расправе, што је било од утицаја на правилност побијане пресуде.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је путем налога за пренос 10.03.2010. године пренео на рачун туженог износ од 6.900.000,00 динара. Пре ове новчане трансакције парничне странке нису биле у пословним односима, али је тужени био у пословном односу са ББ, братом тадашње законске заступнице и оснивача тужиоца сада пок. ВВ. Садашњи законски заступник тужиоца је ГГ, њен супруг и законски наследник који је поводом овог истог дуга, као физичко лице водио парнични поступак у својству тужиоца, који је правноснажно окончан одбијањем његовог тужбеног захтева због недостатка активне легитимације пресудом Вишег суда у Нишу П 21/15 од 02.10.2015. године која је потврђена пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2391/15 од 18.02.2016. године. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, утврђено је да је тужилац као основ уплате наведеног износа туженом (извршене путем налога за пренос) према својој документацији књижио као измирење финансијске обавезе, односно као повраћај осталих обавеза из пословања, те да је ова новчана исплата у књиговодственој евиденцији тужиоца евидентирана као гашење обавезе, при чему се на основу пословне документације тужиоца не може утврдити правни основ ове обавезе, а не постоје писмена о пословном односу тужиоца и туженог. У погледу ове трансакције уписана је ознака из шифрарника плаћања (282) која значи повраћај позајмице за ликвидност оснивачу. Из исказа истог судског вештака утврђено је да је наведена трансакција код тужиоца прокњижена као повраћај осталих обавеза из пословања, што значи да није опредељено да ли се ради о позајмици оснивача или некој другој позајмици. Повраћај оснивачу би значео да се ради о новцу који је оснивач раније уплатио. Оценом исказа саслушаних сведока: законског заступника тужиоца ГГ и ББ, поред осталог је утврђено да је сада пок. ВВ, као тадашњи законски заступник тужиоца дала налог за пренос наведеног новчаног износа на рачун туженог, као позајмицу њему, али од средстава тужиоца и на молбу свог брата – сведока ББ.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужилац на којем је тај терет доказивања, није доказао у смислу члана 231. став 2. ЗПП, да је предметни новчани износ стечен без правног основа и да је дошло до умањења његове имовине, да би било основа за тражени повраћај новца на основу члана 210. Закона о облигационим односима (ЗОО).

Другостепени суд је прихватио правну аргументацију првостепеног суда, уз додатну: да на основу утврђеног чињеничног стања произлази да новчани износ од 6.900.000,00 динара није уплаћен туженом без основа или на основу неког посла који се није остварио или је касније отпао, већ да је исти дат као повраћај позајмице пок. ВВ као оснивачу тужиоца, која је претходно дала зајам овом привредном друштву. Те да чињеница да је новац директно уплаћен са рачуна тужиоца на рачун туженог не утиче на правну природу извршене уплате јер је таква трансакција извршена по налогу оснивача

као физичког лица. Додатни аргумент истог суда је заузето становиште да је у конкретном случају уствари закључен уговор о асигнацији из члана 1020. ЗОО јер је сада пок. ВВ као упутилац и поверилац тужиоца овластила истог као упућеника и свог дужника да за њен рачун изврши исплату туженом као примаоцу упута, на који начин је затворена обавеза тужиоца према пок. ВВ као оснивачу, по основу зајма који је она претходно дала овом привредном друштву.

Изложено правно становиште нижестепених судова се не може прихватити због погрешне примене правила о терету доказивања, а у конкретној ситуацији када је утврђено да су средства тужиоца била уплаћена на рачун туженог (путем налога за пренос) чиме је дошло до очигледног умањења имовине тужиоца у корист имовине туженог као међузависне појаве. Тужилац је тврдио да је то учињено по основу зајма, што је потврђено исказима саслушаних сведока, па се не може прихватити становиште да тужилац није доказао постојање правног основа уплате. Зато је и на туженом био терет да у смислу члана 231. став 3. и члана 228. ЗПП, докаже постојање правног основа за извршену уплату новца, како би суд могао да процени да ли је реч о институту стицања без правног основа из члана 210. ЗОО и да ли је тај основ правно ваљан. Наиме, основано се у ревизији тужиоца указује да начин књижења не може изменити чињеницу да су наведена новчана средства пренета туженом и да нису враћена јер начин књижења и евидентирања у смислу одредби Закона о рачуноводству, има значаја са аспекта евентуалне прекршајне и друге одговорности, али не може бити једини основ за оцену испуњености услова у смислу члана 210. ЗОО.

Поред тога, чињенични закључак другостепеног суда да је предметни новчани износ дат као повраћај позајмице пок. ВВ као оснивачу тужиоца, која је претходно дала зајам овом привредном друштву, разликује се од чињеничног стања утврђеног у првостепеној пресуди, а не може се оправдати ознаком из шифрарника плаћања, из напред изложених разлога.

Осим тога, погрешно је становиште другостепеног суда да би у конкретном случају било услова за примену уговора о асигнацији из члана 1020. ЗОО јер иако одредбе ЗОО, не прописују децидирано форму овог уговора, асигнација се по правилу врши на основу изјаве воље у писменој форми, којом упутилац (асигнант) овлашћује друго лице (асигната) да за његов рачун изврши нешто одређено трећем лицу примаоцу упута (асигнатару) а овог овлашћује да то извршење прими у своје име, која је у овом случају изостала. Такође, из цитиране законске одредбе произлази да у асигнацији учествују три лица, а другостепени суд је поистоветио – сјединио положај упутиоца и упућеника, због чега је неприхватљиво становиште другостепеног суда о постојању овог уговора у конкретном случају.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку утврдити по ком правном основу је тужилац уплатио средства туженом, правилном оценом правила о терету доказивања из чланова 228. и 231. ЗПП, да би потом оценио да ли су у конкретном случају испуњени услови из члана 210. ЗОО.

Како одлука о трошковима спора зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци одлуке на основу чланова 415. став 1. и 416. став 2. ЗПП.

Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић